

MARC GJIDARA, BOSILJKA BRITVIĆ VETMA,
*FRANCUSKO-HRVATSKI UPRAVNOPRAVNI
POJMOVNIK / LEXIQUE DE DROIT ADMINISTRATIF
FRANCO-CROATE,*
PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU –
UNIVERSITÉ PARIS II PANTHÉON-ASSAS,
SPLIT – PARIS,
2016., 166 STR.

UDK: 342.9(038)=133.1=163.42(048.1)

U izdanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i francuskog sveučilišta Panthéon Assas (Paris 2) u prosincu 2016. godine objavljen je *Francusko-hrvatski upravnopravni pojmovnik / Lexique de droit administratif franco-croate* autora Marca Gjidare, *professora emeritusa* na sveučilištu Panthéon Assas (Paris 2), i Bosiljke Britvić Vetma, docentice na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Riječ je o prvom takvom djelu objavljenom u Hrvatskoj i Francuskoj, u kojemu autori široj javnosti predstavljaju francusko-hrvatski upravnopravni pojmovnik koji se sastoji od četiri dijela: *Predgovora/Avant-propos* autora Gérarda Denegrija (str. VII – XIII), uvodnog teksta *Pravo i prevođenje / Droit et traduction* (str. XXVII – XL), samog *Upravnopravnog pojmovnika / Lexique de droit administratif* (str. 1 – 127) i *Pojmovnog kazala / Index* (str. 129 – 166). Djelo je posvećeno povezivanju hrvatskog i francuskog upravnog prava, odnosno boljem razumijevanju tih dvaju pravnih sustava. Naime, kako navode autori, jezik je komunikacijsko sredstvo koje ujedinjuje one koji ga govore, istovremeno prenoseći određeni svjetonazor (str. XV). Nužno je biti u stanju razumjeti ono što nam drugi prenose, komuniciraju. Zbog toga jezik, odnosno njegovo razumijevanje, mora biti jasan, tj. precizan. Prevođeci pravnu materiju (tekstove) treba prijeći dvostruku granicu, jezičnu i stručnu (pravnu) istovremeno (str. XVI). Složenost tog postupka sama je po sebi evidentna. Svatko tko se bavio znanstvenim radom ili prevođenjem pravnih tekstova susreo se s brojnim poteškoćama prilikom pokušaja izrade kvalitetnog prijevoda teksta s drugog jezika. Kod prevođenja pravnih tekstova poseban se problem javlja zbog nepostojanja

odgovarajućih izraza, odnosno zbog činjenice da jezik, pa i pravni jezik, može biti u jednoj zemlji bogatiji od jezika, pa i pravnog jezika, u drugoj zemlji. U takvim situacijama se prevoditelji nalaze u velikim poteškoćama žele li (a žele) što vjernije prenijeti smisao i duh izvornika koji prevode. Kako lijepo navode autori, različiti pravni sustavi ponekad dijele iste koncepte, ali ne rabe iste izraze da bi označili te koncepte. U tom slučaju doslovan prijevod ne daje dobre rezultate te se postavlja pitanje treba li poštovati termin ili smisao riječi koje se prevode (str. XXI). U svjetlu navedenoga jasno je da se prevoditelju pravnih tekstova u radu javljaju brojni problemi terminološke prirode, tumačenjske prirode ili spoznajne prirode o značenju pojedinih riječi, izraza i sl.

Autori pokazuju navedene probleme na primjeru prijevoda francuskog izraza *question préjudicielle*, koji se kod nas uobičajeno prevodi izrazom *prethodno pitanje*. Međutim, *prethodno pitanje* na francuskom znači *question préalable*, što u francuskom pravu znači nešto posve drukčije od *question préjudicielle*. Naime, prvi izraz (*question préjudicielle*) podrazumijeva, a u nekim slučajevima zahtijeva, obvezno upućivanje od strane jednog suca drugomu, a drugi izraz (*question préalable*) ne podrazumijeva upućivanje od strane jednog suca drugome (str. XXIV). Kako bi se na odgovarajući način preveli francuski izrazi, odnosno kako bi se omogućio jasan i pravilan prijevod nužna je, očito je, prilagodba i hrvatskog vokabulara kako bi se uspostavilo razlikovanje između navedenih dvaju pravnih mehanizama u francuskom pravu.

Autori navode da je ideja o francusko-hrvatskom pravnom rječniku nastala u okviru *Hrvatsko-francuskih upravnopravnih dana u Splitu*¹ jer je tijekom tih susreta postalo jasno da je potrebno barem raspolagati konceptualnim instru-

¹ Riječ je o znanstvenim skupovima na kojima se susreću hrvatski i francuski upravnopravni znanstvenici i praktičari i kojima je cilj razmjena ideja, približavanje hrvatskog i francuskog upravnog prava i, na određeni način, jačanje hrvatskog upravnog prava korištenjem uspješnih primjera iz upravnog prava Francuske Republike. Ti susreti prerasli su značenje znanstvenih konferencija i postali su tradicionalni, simbol suradnje dvaju sveučilišta – Sveučilišta u Splitu (Pravnog fakulteta) i Université Paris 2, Panthéon Assas, ali mora se naglasiti i sudjelovanje članova čuvenog francuskog Državnog savjeta (*Conseil d'Etat*). Ti su susreti rezultirali, u već deset godina postojanja, Hrestomatijom odabranih znanstvenih radova u tri toma u kojoj je sabrano 54 znanstvenih radova hrvatskih i francuskih autora, objavljenom 2016. godine, a urednici koje su, uz prof. dr. sc. Damira Avianija, i autori ovog djela. Autori ovog djela predstavljaju, mora se reći, "dobre duhove" ovih susreta i simboliziraju težnju ka jačanju suradnje između hrvatskih i francuskih visokih učilišta, jačanju frankofone komponente u našoj znanosti i poticanju na učenje francuskog jezika, dakako primarno na polju prava.

mentima prikladnima za usporedbu putem odgovarajućih termina (str. XXV). Navedenu opservaciju mogu i sam potvrditi. Naime, kao dugogodišnji aktivni sudionik navedenih susreta osvjedočio sam se u probleme komunikacije između hrvatskih i francuskih znanstvenika jer, pojednostavljeno rečeno, nismo upotrebljavali iste izraze za određeni pravni pojam ili problem, a mislili smo, tako često, da govorimo o istome. Zato je dolazilo do zabuna, pogrešnih prijevoda, što je umanjivalo postizanje svrhe *Hrvatsko-francuskih upravnopravnih dana u Splitu*, koja je, već deset godina, približavanje hrvatskog i francuskog upravnog prava, razmjena ideja i, što je više moguće, jačanje hrvatskog upravnog prava upijanjem iskustava iz znatno starijeg, razvijenijeg i, moram reći, mnogo stabilnijeg (upravno)pravnog sustava. Vrlo često je jedan od autora, *professor emeritus* Marc Gjidara, budući da vlada francuskim i hrvatskim jezikom, morao intervenirati kako bi se hrvatski i francuski kolege mogli razumjeti i kako bi se razriješili nastali nesporazumi, odnosno jezična nerazumijevanja. Prema tome, jasna mi je ideja koja se pojavila autorima i koju pojašnjavaju u prvom dijelu svojega djela – da je nužno izraditi francusko-hrvatski (upravno)pravni rječnik kojim bi se olakšale buduće razmjene između francuskih i hrvatskih stručnjaka i upravnog prava. Dakako, ovo djelo namijenjeno je i sveučilišnim profesorima, znanstvenicima, studentima, sucima upravnih sudova, odvjetnicima, javnim službenicima, odnosno svim pravnicima, kao i diplomatima, prevoditeljima i sudskim tumačima. Sami autori su definirali način na koji je pojmovnik nastao, odnosno navode da je trebalo pronaći najčešće termine i izraze koji se podudaraju u oba jezika, znajući da je ponekad trebalo zadržati izvorne termine, a ponekad definirati i kontekstualizirati neke termine (str. XXVI).

U drugom dijelu svojega djela autori daju abecedni francusko-hrvatski pojmovnik (str. 1 – 127). S obzirom na istaknutu svrhu u uvodnom dijelu – izrada rječnika koji bi olakšao razmjenu između francuskih i hrvatskih znanstvenika, odnosno olakšavanje rada svima koji se susreću s potrebom (pravnog) prevođenja s francuskog jezika – pojmovnik je izrađen tako da nije riječ samo o prijevodu francuskih izraza na hrvatski. Naime, u pojmovniku se na niz mjesta zapravo razjašnjavaju pojedini francuski izrazi kako bi se mogli adekvatno prenijeti u hrvatski prijevod. U tome leži, uistinu, dodana vrijednost ovog djela. Naime, i do sada su prevoditelji, odnosno znanstvenici koji su se susretali s francuskim tekstovima mogli pojedinu riječ provjeriti u raznim, postojećim, francusko-hrvatskim rječnicima. Međutim, to često nije dovoljno jer nemamo, u hrvatskom jeziku, adekvatan izraz kojim bismo, na odgovarajući način, poštujući smisao izraza na francuskom, preveli taj izraz. Zbog toga autori daju

svoje, nazovimo ga, obrazloženje pojedinih izraza, a u pojedinim slučajevima i moguća različita tumačenja odnosno svrhe pojedinih izraza. Dodatno, daju se i kratka objašnjenja pojedinih instituta u francuskom pravu poput upravnih ugovora (str. 34), javnih ovlasti (str. 84 – 86), komasacije (str. 107) itd. Na ovaj način autori, na nužno pojednostavljen način, ocrtavaju obrise francuskog (upravno)pravnog sustava, što će svakako pomoći onima koji ovo djelo budu držali u ruci. To se posebno odnosi na sudski sustav Francuske Republike, sa snažnim naglaskom na sustav upravnog sudovanja. Vidljiv je umješnost i trud autora u sastavljanju pojmovnika i odabiru izraza koje će dodatno pojasniti i razjasniti kako bi olakšali onima koji će se njihovim djelom koristiti.

Djelo je opremljeno i pojmovnim kazalom na kraju (str. 129 – 166) koje je pregledno i, kao i ostatak djela, dvojezično. Na taj način olakšano je čitatelju pronalaženje odgovarajućih izraza, bilo na hrvatskom, bilo na francuskom jeziku.

Na kraju, valja zaključiti kako je ovo djelo autora *professora emeritusa* Marca Gjidare i docentice Bosiljke Britvić Vetma u potpunosti opravdalo svrhu koju su mu sami autori dali. Bit će od nedvojbene koristi svakome onome tko se bavi upravnim pravom i tko u svojem radu dolazi u kontakt s francuskim pravom. Djelo u pojmovničkom dijelu jasno pokazuje da su autori vrsni znanstvenici u području upravnog prava i da suvereno vladaju materijom. To se vidi iz dviju činjenica: izvrsnog odabira izraza koji su u pojmovniku predstavljeni, kao i iz obrazloženja pojedinih izraza. Zapravo je, u dobrom dijelu pojmovnika, riječ o prikazu francuskog (upravno)pravnog sustava, što predstavlja dodanu vrijednost ovog djela. Pozdravljam objavu ovog djela i preporučujem ga kao nezaobilazno pomagalo u radu svim znanstvenicima i praktičarima koji u radu dolaze u kontakt s francuskim pravom.

*Izv. prof. dr. sc. Frane Staničić **

* Dr. sc. Frane Staničić, izvanredni profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sv. Ćirila i Metoda 4, Zagreb; frane.stanicic@pravo.hr;
ORCID ID: orcid.org/0000-0001-8304-7901